

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unitatea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unității» în Blaș.

Anul VI.

Blaș 8 Februarie 1896.

Numărul 6.

Crisa delăturată.

Crisa, ce izbucnise între frunții nostri politici, a umplut totă suflarea românească de îngrijire. Nici nu se putea altminteru. Ne putem mândri, că în scurtă vreme ne-am creat o inteligență numărată. Dar puțini sînt inteligenții aceia ai nostri, cari sînt hotărîți a se posta în pozițiile acelea ale luptei noastre politice, în cari omul postându-se se espune pe sine însuși primejdiilor. Și acum să vedem și pe acești puțini desbinați, împărechiați!

Noi nu am voit, să ne amestecăm în focul luptei provocate prin așa numita crasă a „Tribunei“. N'am făcut-o această din simpla cauză, că pentru ca să ne declarăm pentru o parte ori pentru alta, ar fi trebuit, să cunoștem nu numai înfățișarea esternă a crisei, ci să cunoștem din fir în pîr și cauzele cele mai ascunse ale crisei. Și fiind că nici astăzi nu ne putem mândri cu aceea, că le-am cunoșce, de aceea nici astăzi nu ne declarăm nici pentru o parte nici pentru cealaltă.

Singurul lucru, ce-l facem, este, că spunem, că ne bucurăm de delăturarea crisei, și dorim, ca delăturarea această să nu fie numai aparentă, ci adevărată și serioasă.

Căci serioasă e situația politică, în care am ajuns noi Români.

Am urmărit în anii trecuți cu multă bucurie deșteptarea crescîndă a conștiinței naționale în poporul român

din patria noastră. Am vădut și aceea, cum mulți au adus jertfe grele, pentru ca să se realizeze deșteptarea această, și deși nu am consimțit totdeauna și întru toate cu modul luptei noastre politice inaugurate acum de mult și potențate în anii din urmă, totuși am știut, să aprețim jertfele acelea și rezultatele lor.

Silintele acestea de a deștepta conștiința națională multă vreme nu au fost însoțite de silinte paralele de a disciplina și școli poporul politicesc. Abia în anul trecut cu prilejul alegerilor pentru congregațiunile comitatense s'a dat și acestor silinte o intensivitate și estensiune mai considerabilă.

Vădînd silintele acestea ni-se părea, ca și cum poporul român s'ar pregăti pentru un paș politic hotărîtoriu.

Noi ne bucuram de această.

De o vreme încôce se aud prin aer svonuri, cari prevestesc statificarea întregii insrucțiuni din Ungaria și secularizarea averilor bisericesci.

Adevărat că cei de la putere se fac, ca și cum svonurile acestea ar fi lipsite de ori ce temeiu. Numai atîta au recunoscut, că ei vor statificarea succesivă a insrucțiunii. Inse cine nu vede, că ei tac numai din cauza, că se apropie alegerile dietale pentru un ciclu nou de cinci ani, și că nu vor să-și pericliteze reușita alegerilor prin deștinuirii indiscrete despre intențiile sale?

Îndată ce vor trece alegerile, fără

ca ele să fie creat în dietă o opoziție, carea să se îndrepte împotriva sistemului liberal, îndată vor începe cei dela putere a grăi mai lămurit despre intențiile acestea și a se apuca și de realizarea lor.

Și cine nu vede mărimea desastrului, care ne va face, să imbrâncim, după ce guvernânții nostri ne vor da și lovitura această? După ce vom mai fi primit și lovitura această grozavă, ce adăpost va mai rămâne pe sama religiunii și limbii noastre?

Și de aceea ne-am bucurat, când am vădut, cum Români încep a da semne de viață și a se oțeli în lupte electorale. Ne închipuiam, că luptele electorale în comitate vor să fie pe sama noastră un fel de gimnastică, un fel de deprinderi de arme.

Și în mijlocul acestor deprinderi ne concedem luxul de a face, să erumpă de odată așa numita crasă a „Tribunei“, și să se pornescă disputări, personalități, animosități și invinuirii imprumutate, pe cari cu un termin blând le-am puté caracteriza de sterile!

Și de aceea ne bucurăm de delăturarea crisei și dorim, ca delăturarea această să nu fie numai aparentă, ci adevărată și serioasă.

Trăim într'un timp, în care și tuturor creștinilor din Ungaria le sună cuvintele, pe cari le rostise deunăzi împăratul Germaniei: „Poporē creștine, păziți-vē bunurile cele mai sfinte!“

Feuilleton.

Yildiz-kiosk.

Eră s'au îndreptat privirile Europei spre Constantinopol, despre care se susține, că cel ce-l stăpînesc, acela stăpînesc și Europa. Sentința această e adevărată numai pe lângă multe presupunerii, căci i-se împotrivesc deja și faptul, că sultanul sigur nu e stăpînul Europei. Dar să lăsăm politica la o parte și să aruncăm o privire pe acel chip încântătoriu, care se desvîlesc înaintea ochiului sufletesc la cetirea numelui Yıldiz-kiosk.

Yildiz-kiosk, pe românește chioscul stelelor, e palatul, în care șede actualul sultan. El e zidit nu departe de palatul Dolma-Bagje și în depărtare de numai câțiva kilometri dela suburbiul Beşik-Taș al Constantinopolului. Regiunea e una dintre regiunile cele mai frumoase ale lumii, și un aer balsamic adie preste ea. De pe năile, care se lăgănă aci pe valurile mării ori s'au oprit înaintea podurilor de debarcare, și se lămbie o priveștiște largă și farmecătoare preste tîrmuri. Comunicația e aci în tot timpul

vióie, și printre nenumăratele luntrițe brăzdeză multe vapóre apele mării pentru a duce pe pasagerii săi la Beşik-Taș și la strălucitul palat dela Ciragan.

Cel ce privește la icóna această plină de farmec, același cu greș îl va trece prin minte, că acest petec de loc, care odihnesce în pace, aceste ape frumoase luminate de razele aurii ale sórelui, în săptămânile trecute au fost martorii unor cruđimi, cari pórta un timbru romantic. Nu trebuie să cređi chiar și povestea, care-ți spune, că în Novembre a. tr. nișce cufundați europeni, cari s'au pogorit până pe fundul mării, au găsit acolo sute de trupuri de ómeni pe cari i-au necat acolo în tăcerea nopții la porunca sultanului. Alte raporturi vrednice de cređemint spun, că naea statului turcesc întru adevăr a părăsit de mai multe ori tîrmul după sfințitul sórelui și a cufundat în mare pe prinșonerii, pe cari li purta în pîntecele său. Istorisirea această are pretenția de a fi primită de adevărată, dar mai mult de atîta lumea nu va afla nici odată despre acest lucru. Acum s'au oprit năi de răsboiuri europene în apele acestea, pentru ca să privescă cu băgare de samă la palatul Yıldiz-kiosk, unde sultanul Abdul Hamid II vegheză în ast chip asupra

păcii din imuărăția sa. Stările din Constantinopol însuflă multe griji. Unii, cari sînt inzeștrați cu o fantasie mai cutezătoare, se temeău chiar și de o răscolă generală a Turcilor și de o macelărire a creștinilor. Alții ziceău, că sultanul se încrede numai în admiralul flotei sale, se va retrage la Brussa în Asia mică și va înălța acolo flamura profetului. — Realitatea sigur va fi mai puțin romantică și fantastică decăt falmele acestea.

Calea din Beşik-Taș până la Yıldiz-kiosk e frumoasă și bogată de reminiscințe. Aci e mormîntul temutului corsar Chairaddin, pe care în Europa îl cunosc sub numele Barbarossa. El cu năile sale a stăpînit aproape întregă Marea mediterană așa, cît împăratul Carol V a trebuit să trimită o flotă împotriva lui. Nu departe de mormîntul acesta e moșea aceea mare, în care sultanul își face rugăciunile în fiecare care Vineri. În apropierea palatului din Ciragan au făcut înainte de asta cu câțiva ani un drum, care duce la deal până la Yıldiz-kiosk. Palatul acesta nu e mare, dar e aranjat cu o strălucire iucuriósă, și stilul lui arhitectonic le place arhitecților europeni. Aci primesc sultanul pe ambasadori și aranjază prânzurile sale mult lăudate. Afacerile statului încă le ispră-

Stări nesănătose. — Afacerea penibilă a lui Miklós Gyula încă nu e rezolvită, și asupra partidului liberal și a țării, care din nefericire se află sub conducerea acestui partid, vine deja a doua afacere și mai penibilă. Miklós Gyula cu „provisiunile lui“ a căzut în planul al doilea față de Pulszky Károly, care a primit dela guvern la 400.000 fl. spre a înzestra cu obiecte de artă muzeul din Budapesta. Pulszky Károly, fiul exmagistrului suprem al francmasonilor din Ungaria, banii i-a spesat, dară despre spesarea lor nici până azi nu a dat rațiuni în ordine, deși de repetite ori a fost urgitat. De câte va săptămâni savantul profesor și cavalier al liberalismului modern a căzut în o apatie, érá în săptămâna trecută dând semne de alienare mentală a fost dus în casa nebunilor, rămânând incurcate lucrurile conduse de el în calitate de director al galeriei naționale de picturi. Pulszky K. în perioada trecută a fost deputat dietal guvernamental, dară la alegerile ultime a căzut. Legăturile cu matadorii partidului național inse nu le-a întrerupt. În virtutea acestor legături a recomandat lui Wekerle planul de a înavuți muzeul prin cumpărarea de opuri artistice din străinătate. Ministrul Wekerle dimpreună cu colegul său Csáky în 1894 voind să arete lumii cu ocaziunea serbărilor milenare, cât de mult se interesază Ungaria de artele frumoase, a și dat lui Pulszky 167,000 fl. spre a cumpăra picturi din Italia și din alte țări. Pulszky a și plecat în Italia, unde a dus o viață de tot risipitoare. Picturi a cumpărat de comun prin agenți de aceia, cari nu se bucură de nume chiar bun. El pe lângă aceea, că a spesat suma de 167,000 fl., a mai arvunit tablouri de 204,876 fl. Ministrul de culte br. Eötvös a fost autorizat a pune la dispoziția lui Pulszky și suma acésta. Următorii lui Eötvös, dr Wlassics, a esmis o comisiune pentru esaminarea picturilor cumpărate. Comisiunea le-a aflat de corăspundătoare, a recomandat inse directorului Pulszky, ca la cumpărări să pună pond mai mare pe opurile momentose. Pulszky a prezentat comisiunii mai multe cuietanțe defec-

tuose, érá despre 7000 fl. nu a putut da samă. Cu toate acestea ministrul Wlassics i-a mai asigurat 115,000 fl. spre a cumpăra un chip de al lui Rafael. De prin Italia s'a întors Pulszky numai în Decembre 1895. Ministrul a esmis o comisiune nouă compusă din esperți, ca să esamineze picturile comandate, pe cum și rațiunile, ce avea să le dea Pulszky. Dară acesta sub cuvânt, că e morbos, nu a voit nici să stea de vorbă cu membrii comisiunii. În fine în 3 a c. un consiliu medical l-a declarat de smintit.

Foile semioficiose constată, că afacerea Pulszky și faima despre nebunirea lui Pulszky a produs o consternare teribilă în ministeriul de culte. Dar tot eie spun, că Pulszky deja de mult e nervos și melancolic, și că afacerile preste tot i-ar fi în ordine.

Pe când presa guvernamentală cercă să arunce un vël preste isprăvile lui Pulszky și să escite compătămire față de un om nefericit, cea opozițională susține, că chipurile și obiectele cumpărate din punct de vedere artistic ar fi neînsemnate, imitațiuni, falsificări și obiecte de gips și terra cotta fără de nici un preț. Ele constată, că Pulszky a dezvoltat de câtva timp un lux orbitor, că dintre obiectele comandate o mulțime snt încă neplătite. În administrarea „galeriei regnicolare de picturi“ s'a descoperit o disordine completă. Epistole de câte 6 luni stau nedesfăcute în cancelaria lui Pulszky.

Foile guvernamentale escusă pe Pulszky producând indicii, că el ar fi nebun de mai multe luni. Dară acésta este o gravă acasă la adresa guvernului. Cum a putut permite, ca un om, despre care totă lumea scia, că e nebun, să stea în fruntea unei instituțiuni regnicolare? Ce e mai mult, să i-se pună sume mari la dispoziție, ca să facă cumpărări noue? Ce probază acésta procedură a guvernului? Nimic alta, decât că la noi se pradéză fără scrupul banii țării.

Unele foi trag la îndoelă și nebunia lui Pulszky. Ele cred, că tot lucrul este o apucătură, ca să se subtragă dela responsabilitatea, ce zace asupra lui.

vesce aci. Chioscul e aședat în mijlocul unui parc estins, frumos și bine îngrijit, care ajunge până jos la palatul din Ciragan.

Împrăștiate prin diferitele părți ale parcului se află aci multe alte zidiri. Cea mai frumoasă din zidirile acestea e haremul. El e încunjurat de straturi estinse de flori, îmbrăcate în podobă tropică și întrerupte prin micl lacuri artificiale. El are și un mic și frumos teatru. Acolo în parcul acela se află și chioscurile Chalet și Ciadir, și mai ales dela acesta se îmbie omului o privești largă și frumoasă preste Bosfor și până departe la țermurii Asiéi. Sultanul nu șede chiar în Yildiz-kiosk, și acesta se folosese numai cu prilejuri serbătorești, când sultanul își adună sfetnicii ori primesce pe diplomații străini. Locașul sultanului e Chalet-kioskul cel aședat în mijlocul grădinilor de flori. Yildiz-kioskul e încunjurat de o mulțime de clădiri, în cari locuiesc oficialii înalți și mai de rind ai curții. Aci au trebuit în timpul din urmă să se așede diferiți dignitarii căduți în disgrăție, și lumea după aceea n'a mai audīt nimica despre ei. Faîma șoptesce, că naea statului i a dus pe timp de nopțe afară pe Bosfor, și că acum îi acopere apa mării. Mai afund în parc snt alte clădiri, cari cuprind între altele staururile, școla de călărit și o colecțiune de arme rare, carea pricepătorii o laudă mult. Parcul întreg e încunjurat cu un zid, pe care-l păzesc necontenit cu grijea cea mai mare. Pe Abdul-

Hamid ómenii nu-l vęd nici odată afară de acest zid. Numai Vineria se duce în chip procesional solemn prin pórta principală până la moșea sau giamia Hamidija din apropiare pentru a isprăvi selamlicul, adecă rugăciunea, pe carea coranul o prescrie domnitoriului credincioșilor.

Moșea e un patrușhiu, de-asupra căruia se înalță o cupolă. Ea e o zidire forte frumoasă. Lângă minaret snt odăi pe sama sultanului. Mai a rare ori se duce sultanul în moșea din Beşik-Taș; el întru toate arată, că-i place singurătatea. Procesiunea strălucită a sultanului până la giamie, în mijlocul gardelor și dignitarilor, s'a descris și depins deja de multe ori. Sultanul Abdul Hamid II s'a abătut dela esemplul înaintașilor săi, a strămutat serbarea selamlicului din sgomotul capitaiei departe în moșeele unui suburbiu și într'insa nu desvöltă splendóre în persóna sa. Încunjurat de gardele sale strălucite și de dignitarii curții apare el în căruță, îmbrăcat într'un căput negru și cu un fez roșu pe cap. Numai a rare ori s'a întâmplat, că el a mers călare până la giamie. În reîntorcere dela giamie de multe ori a mânat el caii.

Asta e icóna Yildiz-kioskului, asupra căruia snt îndreptate acum de câte va luni privirile Europei întregi. F. M.
(„Das Vaterland.“)

„Közérdek“ și alegerile dela 27 Ian. —

Succesul neașteptat, ce l-au avut alegerile supletorii de membri în congregațiunea comitatensă din Aiud, a supărat rău pe „marii“ patrioți dela „Közérdek“. Dovadă e al doilea articolu publicat în nrul său dela 2 Faur, unde după ce spune, că alegerile acestea s'au terminat cu biruința „cetățenilor dornici de pacea comitatului“, reușind în cercurile Ighiă și Ocna „indiviși, cari nu doresc decât binele comitatului și al locuitorilor lui“, nu pôte să nu amintescă cu amărăciune biruința noastră în cercul Zlatna, unde zice, că 16 alegători maghiari s'au retinut de la votisare făcând astfel posibilă reușirea cu câte 6—10 voturi a candidaților „naționali“. Și le impută aspru alegătorilor reținerea acésta și perderea unui loc așa de espus, cum e Zlatna, aducându-le aminte, că prin faptul lor au conces, să fie aleși indiviși, cari vor turbura „buna înțelegere, armonia și progresul comitatului“.

Sciți, că sînteți grozavi, dlor!

Dar să nu stricăm efectul articolului.

„N'am așteptat-o acésta dela publicul patriotic al Zlatnei, și întrebăm pe cei 17 domni, cari n'au votat: că nu-i va mustra conștiința, când vor vedé virite în sala de adunare a comitatului pose teatrale importate de popa din Șigesci și frase bombastice chiar prin delegații aleși la Zlatna? dacă vor vedé sala de adunare a comitatului răsunând de sterpe dispute naționale? nu-și vor imputa lor vina acésta?“

Și scriitoriul articolului e atât de încântat de tabloul acesta trist, pe care-l presintă cetitorilor săi, cât află de bine a nu mai continua, ci a-i lăsa, să se sbuciume în dureri după „paradisul pierdut“.

Vom continua dară noi! Și prima vorbă, ce vom zice, e, că vom protesta cu firmitate împotriva acusei, ce ni-se face. Nici odată delegații nostri n'au voit și nici nu vor voi să turbure pacea comitatului, nici odată n'au pus pedeci progresului comun, ci au pretins și totdeauna vor pretinde egala îndreptățire și recunoscerea drepturilor, ce naționalitatea noastră are și trebuie să aibă chiar în acest comitat eminentemente românesc.

Diverse.

O conscripție a ceriului pregătesc astronomii. Are adecă să se gătescă o cartă a ceriului așa de mare, ca și care n'a esistat, de când privesc ómenii la ceriul presărat cu stele. Cartă acésta a ceriului, care va forma un atlas mare, va cuprinde preste 1600 foi și va reproduce și stelele de mărimea a 14-a, așa dară pôte preste 100.000.000 de stele. Atlasului i-se va adauge un catalog uriaș, care va numi până și stelele cele de mărimea a 11-a, așa dar cam 3-5 milioane de stele. Planul acesta l-a inițiat observatoriul din Paris. Un congras fotografic, care s'a ținut în Paris în 1891, a adus hotărțirea următoare: întreg ceriul are să fie fotografat și anume așa, cât să se reproducă și stelele cele de mărimea a 14-a. Lucrul acesta îl vor esecuta 18 observători, dintre cari 13 snt pe emisfera nordică, ér 5 pe cea sudică.

Fumatul de teă e mijlocul cel mai nou, cere l-au aflat damele din cercurile înalte ale Angliei spre a-și ruina nervii încă și mai tare de cum și-l-au ruinat prin beutura de teă. Teă se bagă în formă de țiga rete și așa se fumază. Sina și cele alalte țări, cari produc teă, cu timpul vor avé mult câștig din obiceiul acesta nou, căci e sigur, că măimutarea internațională va răspândi și prin alte țări nebunia acésta mai nouă.

Și dacă deprinderea drepturilor acestora garantate prin lege domnila „Közérdek” o află de primejdiosă pentru buna înțelegere din comitat, nu le stricăm gustul.

Să considerăm înse lucrul și din altă parte.

Listele oficiose arată în cercul Zlatna 261 alegători, dintre cari 161 Români și 100 străini. Și cu totă majoritatea acésta, ce noi o avem acolo, dinșii se mai plâng, că au cădut? N'au decât să protesteze alegerea, cum au făcut și de altă dată, și ca motive să aducă, că pretorul și notariul din Zlatna au cutrierat zile întregi comunele din cerc ospetând pe alegători, ori să spună, că protopretorul din Roșia a adus pe alegătorii din Cârpeniș și Sôhodoi ca pe nisce prinsoneri, — motive destul de ponderose, ca să se nimicéscă o alegere neplăcută dlor!

Să vedem înse, ce se spune mai departe. Se zice adecă, că românii au folosit tôte mijlocele, ca să reușéscă candidații lor, și în lupta acésta „plănuită cum se cade n'au ținut cont nici de cel mai inferior grad de bunăcuviință”. Pentru că să vedeți, iubiți cetitori, în Blaș „atunci, când românii de influință au cerut, să fie primit între candidații de dragul păcii un singur candidat magiar, un oficial cunoscut onorabil, cu multă putere, ales”, (etc. Red.) ultraștii valahi nu s'au învoit! Grozav!

Dar nu uitați, dlor, a ne spune, câți candidați români ați pus dvostre în lista din orașul Aiud! Și dacă în Blaș, unde sînt 95 alegători, dintre cari 66 sînt români, ér ceialalți străini: magiari, sași și jidani, — n'am pus pe candidatul magiar, cerut de românii cu influință, ce păcat grozav am făcut? Puneți-l dvostre în lista din Aiud, căci vè e concetățan!

„Despre intensivitatea corteșirii,” scrie mai departe „Közérdek”, „dovadă e împrejurarea, că alegătorii au fost aduși, să voteze pe un frig de 18° și din depărtări de 35—40 klm.” Stăteți prea grațioși! Nu vè dora de alegătorii nostri, cari nu-s decât nisce „valahi proști”, căci ei știu să se apere de frig. Cojocalele ceia marî de ôe le prind bine. Nu vè dora de noi, dora-vè de imprudinta dvostre, ce o arătați prin vorbele acestea. Căci să ne spuneți, cine a pus alegerile pe 27 Ian., când e toiu iernii, noi ori dvostre? Cine a făcut împărțirea cercurilor electorale de așa, cât până la locul de alegere să fie 40 klm., noi ori dvostre? Ér ce privesce frasa, că „ne-am îngrijit de lipsele trupesci și sufletesci ale alegătorilor, dându-le vinars și cântarea lui Lucaciù”, nu vè cerem, de cât să ne-o dovedeți acésta.

Dar se vede, că autorul și-a perdut bunul cumpêt și continuarea articolului o scrie sub impresia fatalului și tristului tablou, ce l-a zugrăvit mai sus.

Ca să arete, de unde provine agitațiunea acésta, se provocă la listele de votisare. „Cercul Vingardului a fost fericit cu o grămadă de profesori de teologie și de gimnasiu din Blaș”, cari n'au și reușit „față cu inteligenții candidați ai sașilor, față cu preoții”, cari locuesc în ținutul acesta și cunosc mai bine lipsele locuitorilor, decât „domnii din Blaș, pe cari nici nu i-au vedut nici odată, nici nu-i cunosc”.

Noi să nu ne perdem răbdarea, dacă scriitorul articolului și-a uitat de sine. Să scie deci „Közérdek”, dacă n'a știut-o până acum, că:

1. Din cei 13 aleși la Vingard numai 5 sînt din Blaș, și gândim, că cifra acésta nu e chiar „grămadă”.

2. Din acești 5 numai 2 pot să fie necunoscuți de alegători, 3 înse au trăit mult timp chiar în cercul Vingardului, și considerând, că cercul acesta cuprinde comune aproape de Blaș, acei 2 încă sînt cunoscuți de alegători.

3. 5 din cei aleși sînt și de presente de aceia, cari locuesc acolo și cunosc astfel lipsele alegătorilor, ér 3 sînt din Alba Iulia, care pentru cea mai mare parte a cercului Vingard e un centru, și așa și aceștia știu ceva, chiar ca și sașii, față cu cari fôea aiudénă arată deosebită dragoste.

Scriitorul articolului în teremiada acésta uită, cine au fost reprezentanții cercului în periodul trecut. Să-i aducem înse aminte: Conspectul edat de comitat la 3/1 1893 arată în cercul Vingardului: 4 delegați din Aiud 2 din Vingard, 1 din Diod, 1 din Buzd, 1 din Presaca, 1 din Alba Iulia, 1 din Blaș, 1 din Vințul de jos și 1 din Pesta, va să zică numai 3 sînt de cei cari pot cunósce „lipsele alegătorilor”, ceialalți sînt căpătuiți din o sută de locuri. De noi știu alegătorii macar atâta, că sîntem Români ca și ei, de fostii lor reprezentanți nu vor fi știut nici macar atâta. Și gândim, că e mai natural, să fie Români reprezentanții cercului Vingard, căci și numărul alegătorilor români e de 273.

Și acum să lăsăm pe „Közérdek”, să-și laude pe concetățenii sași și să-i provôce, să se lipéscă de ei, căci numai astfel vor scăpa de „molochul”, care vre să înghiță și pe magiari și pe toți aceia, cari nu sînt valahi.

Să sune „hora unirii” saso-magiare!

În sfârșit avem și noi o bucurie de tot particulară: de astă dată nici chiar „Közérdek” n'a putut zice, că alegerile au fost influințate de agitările „Unirii”, și ele totuși au reușit în favorul Românilor.

Revistă bisericească.

Roma.

Din incidentul iubileului de o jumătate de secol al ziarului catolic „De Tyd” din Amsterdam Papa prin o epistolă trimisă la redactorul și colaboratorii foii îl îndemnă, să lucre cu perseveranță și în unire.

Guvernul francez s'a convins, că s'a prea grăbit cu revocarea ambasadorului Lefébvre de lângă Vatican, pentru că nu află persoană aptă spre a-l înlocui. În combinațiune pentru postul de ambasador lângă Vatican este adus Cambon guvernatorul din Algir. Acesta fiind bărbat cu principii conservative, probabil va fi acceptat de Roma. Cu acésta înse radicalii nu-și ajung scopul. Cambon va lucra adecă, pentru ca între Franța și Vatican să se întrefină raporturi cel puțin ca și mai înainte.

Franța.

Archiepescopia de Rheims se prepară a serba în anul viitor aniversara a 1400-a a botezării regelui Clodvig I. Archiepiscopul-cardinal Langénieux cerend dela Papa îndrumări în privința serbării, Sfinția Sa prin o epistolă îl îndemnă a lucra, ca serbarea să îmbrace caracter regnicolar. Tot odată își exprimă Papa

convingerea, că episcopatul francez va apăra tot mai bine religiunea în contra atacurilor, cari amenință cu nimicire cultura. Biserica are chemarea de a-și validita puterea și înțelepciunea în aceste timpuri, când tôte clasele sociale se află în o ferebere și nedumerire. Prin epistola acésta Papa face alusiune la stările anormale din Franța, unde domnesce francmasoneria și corupțiunea.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Magiarii sînt nemulțămiiți cu cultivarea artei teatrale în teatrele subvenționate de stat. Pentru aceea se ocupă de idea, ca statul să le ia în mână. Până atunci le vor mări subvențiunile, ca ele să-și pôtă implini misiunea patriotică de a magiarisa pe nemagiarii din Ungaria. Până când arta urmăresce scopuri politice, ea va rămâne o simplă uneltă, care nu se pôte ridica la nivoul, ce i-se cuvine.

Clubul stîngii extreme a esmis o comisiune de trei spre a studia actele căilor ferate vicinale. Pôte să mai descopere în ele vre un Miklós Gyula.

În ședințele dietale din 3 și 4 a c. s'a vorbit despre miseriile îngrijirii de starea sanitară a cetățenilor, fără a se lua măsuri pentru îndreptarea rëului. La poziția pentru siguranța publică opoziția constată, că gendarmeria nu are calificațiunea de lipsă spre urmărirea crimelor. Ugron protestéază în contra folosirii gendarmeriei în politica de partid, pe cum și în contra confiscării publicațiilor partidului poporal prin gendarmi.

În 5 dieta a terminat cu budgetul ministeriului de interne și a început cu al celui de culte și instrucțiunea publică. Referentul Fenyvesy în o vorbire mai lungă recomandă dietei primirea budgetului proiectat pe 1896, care se urcă la suma de 10.957,694 fl., adecă cu 1.348,006 fl. mai mult de cât în anul trecut. Pozițiile mai însemnate pentru ridicarea budgetului față cu anul trecut sînt: școlile superioare (1.579,746 fl.) cu 68.261 fl., școlile medii (1.709,564 fl.) cu 240,854 fl., școlile poporale (4.364,457 fl.) cu 738,776 fl., ajutorarea bisericilor (504,172 fl.) cu 50,000 fl. mai mult de cât în anul trecut. Poziția școlilor poporale a crescut așa tare, fiind că au să se ridice 400 de școli milenare, anume 200 câte cu un învățător și 200 câte cu 2 învățători. Dintre gimnasiile protestante primesc ajutor dela stat 19, dintre cele catolice 3, dintre cele cu limbă de propunere română nici unul, cu tôte că și Românii contribuie la venitele statului.

Ministrul de culte Wlassics rezervându-și dreptul de a se pronunța mai târziu asupra politicii instrucțiunii publice, dă lămuriri cu privire la trei chestiuni importante, anume cu privire la congruă, autonomia catolică și dotarea confesiunilor recepte. Regularea congruei zice, că nu se mai pôte amâna, dară efeitura regulării stă în legătură cu conscrierea venitelor preoțesci. Conscrierea se va face de cătră o comisiune compusă din reprezentanții clerului și ai guver-

nului. Ordinațiunea ministerială pentru conscriere va apăre în zilele acestea, și după aceea în curând vor urma și îndrumările speciale. Numai după conscriere se va pute determina venitul minimal, și că de unde să se suplinescă neajunsul. — În cestiunea autonomiei catolice ministrul deja a obținut dela Monarchul concesiunea spre a se convoca congresul, care să se ocupe de organizarea autonomiei. Alegerea membrilor congresuali se va face după dispozițiile cuprinse în decretul regesc din 25 Oct. 1869. Convocarea congresului se va întâmpla numai după alegerile dietale. — În privința dotării confesiunilor recepte nu preste mult va presenta ministrul un proiect de lege.

La interpelarea lui Váradi ministrul Wlassics constată, că Pulszky Károly directorul museului de picturi nu a dat rațiuni despre toți banii încredințați lui.

Austria.

În dieta provincială a Austriei de jos venind pe tapet organizarea personalului dela archiva și biblioteca țării, antisemiții de nou și-au arătat antipatia față de jidovime. Deputatul Schneider pretinde, să nu fie aplicați jidovi botezați ori nebotezați la archiva țării, unde se află documente foarte prețioase. El este de convingerea, că manuscriptul lui Cicero „De officiis” Jidovii l-au furat din archiva dela Perugia. Profesorul Suess a cercat, să-și apere conaționalii, dar acesta a dat ansă la atacuri nouă din partea antisemiților. Schneider a afirmat, că Jidov de omenie nu a vădut până acum.

Cehii tineri, ajunși la putere în dieta boemă, de nou urgiteză încoronarea Monarchului și ca rege al Boemiei.

Maî toate dietele provinciale austriace s-au pronunțat în contra pactului economic cu Ungaria, așa după cum a fost el în trecut, fiind păgubitor pentru Austriaci. Vom vedé, că ore ministrii austriaci, cari de present se află în Budapesta dimpreună cu ministrul de externe Goluchowski, ținé-vor samă de preținsele interese ale cetățenilor austriaci.

Rusia.

Cercurile curții de acum sînt îngrijate pentru decurgerea actului încoronării. O puternică agitațiune nihilistică s'a început în totă Rusia. Spre înădușirea agitațiunii de pe acum s'a luat măsuri rigoroase. Moscva are să fie ocupată de miliție. Pe timpul încoronării va fi oprită privirea din ferești ori de pe balcone. Supraveghiarea o va avé generalul Uschintow, și cei mai destri detectivi ai imperiului. Încarcerarea persoanelor politice suspecte s'a început.

Scirile despre alianța între Rusia și Turcia foile rusesci le declară de nefundate.

Oficiile bisericesci protestante se bucura de scutirea de portul postal în corespondința oficiosă. De aici înainte numai așa se vor mai bucura de acest favor, dacă își vor provedé sigilele oficiose cu inscripțiune rusescă. Se pare, că procedura acesta a învățat-o guvernul rusesc dela cel magiar.

Bulgaria.

Principele Ferdinand prin modificarea constituțiunii cu privire la religiunea moștenitoriului de tron a fost provocat ură asupra fostului ministru Stambulov. Acum ne mai având un bărbat credincios și energic ca Stambulov, care a cădut jertfă zelului său pentru independența țării, prințul s'a dovedit slab de spirit și în contra convingerii sale și-a dat învoirea, ca fiul său Boris să fie rebotezat după legea schismatică bulgărescă. Proclamațiunea, prin care își dă Ferdinand învoirea la acest act nedemn de un principe catolic, a cetit-o ministrul Stoilov în sobranie în 3 a c. Ziua rebotezării e 2-14 Februarie.

Presă rusescă ocupându-se de rebotezarea lui Boris prezice o apropiere între Bulgaria și Rusia. „Novoie Vremja” scrie: „Principelui Ferdinand nu-i va păre rău pentru întorcerea prințului Boris. Cu acesta va dispăre desconsiderarea Rusiei față cu Bulgaria, încât principele Ferdinand se conformeză tractatului de Berlin.”

Circular.

Din Selagiă am primit spre publicare următorul circular:

Nr. 657—1895.

Mult Onorate Domnule Protopope!

Onorat Cler!

Iubiți Credincioși!

Dela întemeierea creștinătății a fost o luptă neîntreruptă între biserică și puterea lumescă, pentru că stfuca, pe care e fundată biserică lui Christos, e aședată pe țărmurii oceanului evenimentelor lumii. Nouă spre zece secli au trecut, de când stă biserică noastră cu o putere eroică mai pe sus de toate puterile lumii, așa cât și puterile tadului s'a cutrămurat de învingerile ei; pentru că temelia bisericii lui Christos este cimentată cu sudorile dumnezeescei mestecate cu sânge vărsat în grădina Getsimanei, cu sângele scurs din trupul lui cel sfint pe altariul crucii, cu sângele pruncilor nevinovați uciși prin Irod pentru Christos, este cimentată cu sângele celor 12 Apostoli și a miilor de martiri. Biserica nu a cucerit lumea și nu și-a întemeiat împărăția sa prin vărsarea sângelui omenimii, ci a vărsat ea sângele său spre a face rodnic terenul creștinătății, pe cum zice Tertulian: „Sângele martirilor a fost semința creștinilor.” Țr materialul, din care s'a înălțat acest edificiu până la ceri, sînt sufletele credincioase a miliónelor de creștini de toate limbile de pe întregul rotogol al pămîntului. — Înce în sinul nici unui neam n'a avut biserică și religiunea chemare așa sublimă, dar tot odată grea, ca și în sinul nemului român biserică gr. cat. română, pentru aceea se pôte zice despre trecutul cel plin de lupte al bisericii noastre: „Ecclesia Christi peregrinatur inter consolationes Dei et persecutiones mundi,” pentru că a fost timp, când nemul românesc, nefiind încă consolidat în corp moral național, n'a avut alt scut decât biserică, n'a avut alt refugiu, decât s. altariu, și fiind că era înțecat prin legi dela dulceta isvorului științei și a culturii, n'a avut alt nutremit spiritual decât cuvîntul lui Dumnezeu, și altă armă spre bravarea furtunilor decât credința lui cea oțelită prin

suferințe seculare; n'a avut altă maică, să-i ștergă lacrimile, decât pe s. maică biserică.

Fiecare neam are scumpeturile ereditate dela strămoși. Atari scumpeturi, clenodii ale nemului românesc sînt: religiunea, ritul, limba, virtuți și datini străbune, și numele, ce-l pörtă. Acestea clenodii, pentru cari și în cari trăese fiecare neam, — pe sama nemului românesc le-a păstrat s. maică biserică noastră în sinul său sguduit de suspinuri, și ni-le-a transpus nevătămăte nouă, cari azi constituim un corp moral organic, dăruit dela Dumnezeu cu putere vitală. Datorința noastră sfintă este scumpeturile noastre ereditate dela străbuni, adevă legea, ritul, limba, virtutile străbune și numele, ce-l purtam, a le păstra, cultiva și nevătămăte a le transpune posterității. E adevărat că azi nori grei amenințători cu furtune s'a ridicat asupra orizontului bisericii noastre, cari nori amenință cu sguduire celea mai sfinte aședăminte a credinței noastre. Ne spune istoria, că la începutul creștinătății a fost pecetluită cu sânge credința creștinilor; astăzi nu sîntem espusi vărsării de sânge pentru legea noastră, dar ne sângeră credința prin atacurile îndreptate contra celor mai sfinte aședăminte și sacramente a bisericii noastre, cari sînt isvorul vieții familiare, creștinesce și sociale și a fericirii noastre pe pămînt și dincolo de mormînt, cum e d. e. lovitura îndreptată în contra sfintului sacrament al căsătoriei, despre care zice s. Paul Apostolul: „Taina acesta mare este, ăr eă zic de Christos și de biserică,” ăr s. Ciril zice: „Christos invitat a venit la nuntă, ca să sfințescă începutul generațiunii omenesc.” Acest sacrament are de autor pe Dumnezeu, care a binecuvîntat cea dintăi căsătorie între protopărinții nostri în raiu, unind două suflete curate sub cerul naturii celei virginale și zicînd: „Nu este bine să fie omul singur pe pămînt: să-i facem lui ajutoriu după asemănarea lui,” și: „Cresceți și vă înmulțiți și stăpăniți pămîntul.” Țr Măntuitoriu nostru Isus Christos ridicănd legătura căsătoriei la demnitatea de sacramentul legii nouă și înzestrându-l cu har ceresc, care se varsă preste sufletele și trupurile acelora, cari pășesc în legătura talnei căsătoriei, a țesut sacramentul căsătoriei în planurile eterne ale economiei divine, țintitoare spre lătimea, susținerea, creșterea și rescumpărarea nemului omenesc, prin urmare căsătoria singur ca sacrament are misiune adânc tăietore în viitorul omenimii nu numai pe acest pămînt, dar și dincolo de mormînt.

Nori grei acoper orizontul bisericii noastre, cari ne amenință și pe noi fiili ei cu furtune. Dar pe cum în trecut, când au gustat fiili bisericii noastre zile amare, s'a scutit sub aripile sfintei bisericii și s'a lipit de sinul ei cu totă căldura inimii și a credinței, așa și acuma, când sîntem siliți a implini datorințe prescrise prin legi sub forma așa numită căsătorie civilă, să le implinim, pentru că ni-le impune acelea legea sancționată prin Maiestatea Sa Regele Apostolic. Înce după convingerea bisericii noastre, — ăr convingerea sfintei maice bisericii trebuie să fie și convingerea noastră, pentru că nu e fertat să albă fiil altă convingere și credință decât cea a sfintei maice bisericii, care ne-a renăscut întru Christos, ne-a crescut și nutrit și ne nutrește la sinul său dela légân până la mormînt, după cum zice s. Gregoriu Nazianzenul: „Pe cum sufletul trupului, ramuril arborelui trunchiului și razele trebuie să fie

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

În anul 450 împăratul bizantin Marcian dă Papei Leo I printr'o epistolă de scire înălțarea sa la împărăție, recomandă împărăția sa rugăciunii lui și-i exprimă dorința, ca Papa să restaureze pacea bisericească printr'un sinod, care să se țină sub auctoritatea Scaunului Apostolic, carele are să inspecteze și să îndrepte dumnezească credință.¹⁾

În anul 451 în conciliul din Chalcedon epistola dogmatică, prin care Papa Leo I condamnă eresele lui Ariu, Macedoniū, Nestoriū și Eutiche, episcopii o primesc cu aclamarea: „Acésta e credința părinților, acésta e credința apostolilor! Petru a rostit acestea prin Leo!“²⁾ Ei se rogă apoi, ca Papa să întărească hotărârile lor zicând, că el „e pus, să fie tuturor interpretele glasului fericitului Petru, și pōrtă cu sine pe sama tuturor preamărirea credinței acestuia,“³⁾ că „el conduce fiind cap,“⁴⁾ că „lui i-a încredințat Mântuitorul paza viei.“⁵⁾ Er voind, să dobîndescă întărirea canonului 28 despre proedria patriarhului de Constantinopol, ei scriu Papei între altele: „Legatiil Sfintiei Tale s'au împotrivit cu vehemență acestor hotăriri, sigur cu intențiunea, ca și acest lucru bun să-l începă îngrijirea Vōstră, pentru ca pe cum în afacerea credinței, așa și în afacerea ierarhiei bisericesci meritul să se ascrie Vōu.“⁶⁾

În urma turburărilor provocate prin Enoticonul din 482 al împăratului Zeno și al patriarhului Acaciū monachii ortodocși din Constantinopol și mulți episcopi ortodocși alungați, pentru că nu subscriseră Enoticonul, au apelat la Papa Felix III declarând pe Acaciū de urditoriū al reletor.⁷⁾ Felix a trimis la Constantinopol legați, cari între altele să citeze pe patriarhul Acaciū la Roma, ca acolo să se justifice.⁸⁾

Când împăratul Anastasiū în an. 499 a provocat pe patriarhul Macedoniū II, să condamne conciliul din Chalcedon, patriarhul „a zis, că nu o pōte face acésta fără de un sinod icumenic, în care presidiul să-l aibă episcopul Romei“,⁹⁾ și mai bine a suferit depunere și esilare, decât să facă împăratului pe voe.

În anul 514 împăratul Anastasiū a trebuit să promită generalului său Vitalian cu jurămint, că pentru delăturarea diferințelor

¹⁾ Marc. ad Leon. ep. Acta Concil. ed. Paris. 1714. T. II. col. 41 sq.: τὴν τε σὴν ἀγιοσύνην ἐπισκοπεύουσιν καὶ ἱεροδοῦσαν τῆς θείας πίστεως.

²⁾ Acta Concil. I. c. col. 305 sq.

³⁾ Ep. syn. Chalced. ad Leon. Acta Concil. I. c. col. 655 sq.: Πᾶσι τῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου φωνῆς ἐρημνέει καὶ πιστάμενος καὶ τῆς ἐκείνου πίστεως τοῖς πᾶσι μακαρισμῶν ἐφέλομενος.

⁴⁾ Ibid.: Ἐν μὲν ὡς κεφαλῇ μελῶν ἡγεμόνευες.

⁵⁾ Ibid.: Τὸν τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακίαν παρὰ τοῦ σωτήρος ἐπιτετραμμένον.

⁶⁾ Ibid. col. 657 sq.

⁷⁾ Theophan. Chronogr. ed. cit. p. 90. e.

⁸⁾ Theoph. I. c.; Cedren. Compend. Historiarum ed. Venet. 1729. T. I. p. 279. b.; Felix III. ep. ad Zenonem et Acac. Acta Concil. ed. cit. T. II. col. 829 sqq.

⁹⁾ Theophan. I. c. p. 104. c.; Theod. Lect. II. 24.

dogmatice se va îngriji, ca să se adune în Heraclea un sinod icumenic sub presidiul Papei.¹⁾

Tot atuncia mulți episcopi orientali se îndreptară cu o scrisore respectuoasă către Papa Simac, „cărui cel mai bun păstorii i-a încredințat scaunul principelui glorioșilor Apostoli, și care zilnic primesce dela sfintul Înveștitoriū Petru îndrumarea de a pasce pe tot pământul locuit oile lui Christos, cari i-s'au încredințat,“ și subșternându-i o mărturisire ortodoxă a credinței îl rugară, „să-i lumineze și să-i conducă și ca un bun medic gata spre ajutor să le dea ajutorul său în asuprairea lor cea grea.“²⁾

Împăratul Iustinian (527—565) a trimis prin doi mitropoliți Papei Ioan II edictul său despre formula „Unul din Treime a pățimit“ dimpreună cu o mărturisire ortodoxă a credinței și și-a exprimat dorința, ca „episcopii Orientului să rămână în unire stabilă cu scaunul s. Petru și să-i prestea ascultarea datorită.“³⁾

În edictul său îndreptat către patriarhul Epifaniū declară împăratul Iustinian lămurit, că el se privește dator a informa pe Papa „ca pe capul tuturor preasfinților preoști ai lui Dumnezeu“ în mod acurat despre stările bisericesci ale imperiului său,⁴⁾ mai virtos pentru că eresele născute în Orient „s'au stîrpit prin hotărîrea și drépta judecată a aceluī scaun venerat.“⁵⁾

Papa Agapet petrecînd în an. 536 în Constantinopol depune pe patriarhul monofisit Antim de Constantinopol, după ce acesta n'a voit să facă o mărturisire ortodoxă a credinței, și în locul lui consacră de episcop al Constantinopolului pe ortodoxul Mena.⁶⁾

Patriarhul Eutichiū subșternînd în an. 553 Papei Vigiliū o mărturisire ortodoxă a credinței îl scrie: „Vē rugăm, ca sub presidiul Sfintiei Vōstre să se propună aceste trei capitule și să se examineze în liniște și cu blîndețā episcopescă în fața sfintelor Evangeliū și să se țină sfat asupra lor și așa cestiunea să aibă parte de o terminare plăcută lui Dumnezeu și conformă sfintelor patru sinode.“⁷⁾

În sinodul din Constantinopol din an. 681, al șeselea sinod icumenic, episcopii adunați au salutată cu reverință epistola dogmatică a Papei Agatho îndreptată în contra

¹⁾ Theophan. I. c. p. 110. a.; Cedren. I. c. p. 285. a.

²⁾ Ep. Episc. Orient. (Labbe Conc. V. 433 sq.; Mansi t. VIII; Baron. a. 512).

³⁾ L. S. Cod. I. I. Ep. ad Ioh. II.: „Reddentes honorem apostolicae Sedi et vestrae sanctitati (quod semper nobis in voto et fuit et est) et ut decet Patrem honorantes vestram beatitudinem: Omnia, quae ad ecclesiarum statum pertinent, festinanter ad notitiam deferre vestrae sanctitatis. . . Ideoque omnes sacerdotes universi orientalis tractus et subiicere et unire Sedi vestrae sanctitatis properavimus. . . Nec enim patimur quidquam, quod ad ecclesiarum statum pertinet, quamvis manifestum et indubitatum sit, quod movetur, ut non etiam vestrae innotescat sanctitati, quae caput est omnium ss. Ecclesiarum.“

⁴⁾ L. 7. Cod. I. 1: ὡς κεφαλῇ οὐσῆ πάντων τῶν ὁσιωτάτων τοῦ θεοῦ ἱερῶν. V. și Nov. 131 c. 2; Nov. 9. init.

⁵⁾ Τῆς γλώσσης καὶ ὁρθῆς κρίσεως τοῦ ἐκείνου σεβασμιῶν θρόνον κατηργήθησαν.

⁶⁾ Theophan. I. c. p. 146. d.; Cedren. I. c. p. 293. c.; Nov. 42 Praef.

⁷⁾ Eutyeh. ad Vigil. Acta Concil. ed. cit. T. III. col. 61 sq.

monoteletismului și auz zis, că ea e sentința s. Petru.¹⁾

Patriarhul Ioan VI, mai întâiu monotelet, mai apoi, adecă în an. 712 a cercat, să se justifice printr'o scrisore înainte Papei Constantin, pe care-l numește „capul preoției celei după Christos.“²⁾ Într'insa îi scrie între altele: „Căci fiind că sîntenți înveștăceii și următorii aceluia, care a auzit dela Domnul: „Simone, Simone, etā satana v'a cerut și. „aveți să pricinuiți cu sirguintā acelea, cari servesc spre întărirea îndreptării.“³⁾

În an. 727 împăratul Leo III Isaurul a provocat pe Papa Gregoriū II, să primescă edictul său din 726 referitoriū la stîrpirea icōnelor. Papa pe atuncia era politicesc supus împăratului Bizanțului, dar cu tōte acestea n'a voit să scie nimica despre primirea aceluī edict, ci a scris „cătră Leo o epistolă dogmatică, că împăratul nu are să tracteze despre credință și să schimbe dogmele cele vechi ale bisericii, pe cari le-au înveștat ss. Părinți.“⁴⁾ Epistola acésta s'a conservat.

Într'insa scrie Gregoriū între altele: „Să știți, că episcopii de Roma șed în scaun spre folosul păcii ca un zid despărțitoriū dintre Orient și Occident și reprezintă și vestesc pacea, și împărații cei de mai de mult, înaintașii tēi, s'au luptat pentru pace. Căci dacă tu după cuvintele tale te ridici sumeț împotriva noastră și vii cu amenințări împotriva noastră, noi nu avem să ne luptăm cu tine. Numai douăzeci și patru stadii are să mērgā episcopul Romei până în ținutul Campaniei, și tu apoi nu vei pute să urmăresci fără numai vînturile.“ Gregoriū arată apoi, cum Constante, persecutoriul Papei Martin și al lui Maxim și al înveștăcelului acestuia Anastasiū, a avut un sfârșit rău, cum Martin e forte venerat între sînti, și că el, Papa, ar dori, să se împărtășescă în sōrtea lui, dacă nu i-ar trebui, să dorēscă a trăi mai mult spre binele poporului. „Căci întreg Occidentul își îndreptă ochii spre umilința noastră, și deși noi nu sintem înzestrați cu însușiri spre acésta, totuși toți nutresc încredere mare în noi și în icōna s. Petru, pe carea tu vei să o strici și să o nimicesci, în Petru, pe care împărățiile apusene îl privesc ca pe un Dumnezeu. De cumva vei a cuteza, să cerci lucrul acesta, apusenii sint sigur în stare a răbuna și pe Orientali, pe cari tu i-ai vătēmat greū.“ Papa conjură pe împăratul, să se lase de propusul său deșert, doritoriul, să se lase de propusul său deșert, doritoriul, de inovări și copilăresc, pe care tot nu va pute, să-l esecute. Una îl dōre, că seibaticii și barbari chiar acum se îmbilăndesc și se civilizează, erā împăratul, care e ore cum reprezentantul civilizațiunii creștine, desbrăcându-se de tōtā civilizațiunea se transformă într'un barbar crud.“⁵⁾ Epistola acésta și

¹⁾ Theophan. I. c. p. 219. d.; Photii de Spir. S. mystagogia c. 83. ed. Hergenrōther p. 86 sq.

²⁾ Ep. Ioann. ad Constantin. Acta Concil. ed. cit. T. III. col. 1693 sq.: Κεφαλὴν τῆς κατὰ Χριστὸν ἱεροσύνης.

³⁾ Theophan. I. c. p. 269. a.: Γράμμας πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ δὲ βασιλῆα περὶ πίστεως λόγον ποιῆσθαι καὶ καινοτομεῖν τὰ ἀρχαῖα δόγματα τῆς ἐκκλησίας τὰ ἐπὶ τῶν ἁγίων πατέρων δογματισθέντα. V. și Cedren. I. c. p. 358. b.

⁴⁾ Acta Conc. I. c. col. 1845 sq.

⁵⁾ Ep. 2 ad Leon. „Τὰ γράμματα“ Baron. a. 726.

alte epistole, pe cari Papa Gregoriu II le-a trimis în Orient, n'au putut să îndrepte pe împăratul: în an. 730 patriarhul German a trebuit să renunțe la patriarhie, și în locul lui s'a înălțat iconoclastul Anastasiu. Acesta a înscințat pe Papa îndată despre înălțarea sa, „*era Gregoriu sfântul episcop al Romei a respins pe Anastasiu împreună cu epistola,*”¹⁾ „*a anatematizat pe Anastasiu și pe soțul lui.*”²⁾

În an. 787 s. Teodor Studitul, acest mare apărător și martir al dreptei credințe în contra mechianilor și iconoclaștilor, scrie despre sinodul icumenic din 786, că el nu are să se privească de icumenic, fiind că Roma acest sinod „*nu l-a primit de icumenic, ci numai de particular.*”³⁾ Pe atuncia încă nu sosise adecă în răsărit aprobarea acestui sinod din partea Papei.

În an. 809 împăratul Nicefor a înscenat în Bizanț un sinod împotriva dreptcredincioșilor. Atunci nefricatul Teodor Studitul a apelat la scaunul Roman ca la păzitorul curățeniei bisericii, ca la răbunătorul crimei comise și ca la judecătorul suprem peste sentința sinodului bizantin.⁴⁾ Era mai apoi a scris o epistolă „*cătră preasfântul și preainaltul Părinte al Părinților, Papa Apostolic.*” Într'însa zice între altele: „*După ce Christos Dumnezeu nostru cu cheile împărăției ceriului a dat marelui Petru și oficiul de a pasce oile lui, prin urmare ori ce învoire, ce o fac în biserica catolică omeni de aceea, cari rățesc de la adevăr, are să se dea de scire lui Petru sau următorului lui. Fiind că și noi puținii și umiliții am învățat-o acesta de la ss. nostri Părinți, ne-am privit de datori a raporta ângerului Sfinției Tale celei sublime atât mai înainte prin archimandritul Epifaniu cât și acum prin epistola acesta simplă despre învoirea, ce s'a făcut deunăzi în biserica noastră.*” După ce Teodor împărătește în numele soților săi de suferințe următorului s. Petru sentința bisericii bizantine, îl rōgă, ca să dea ortodocșilor din Orient mână de ajutoriu, pe cum i-a dat odinoră Christos lui Petru, pentru ca ei să nu pără în valurile spumegătore, ci imitând esemplul înaintașului său și soțului său de nume Leo I dat în combaterea Eutichianilor să se împotrivescă hotărît erorii celei nouă a mechianilor cu puterea auctorității sale și să-și înalțe ca un adevărat leu glasul său detunătoriu. „*Căci dacă aceia cu deplină îngâfare și aroganță nu s'au sfîit a aduna un sinod eretic, deși conform vechiului obicei nu erau îndreptățiți a ține nici chiar unul ortodox, cu cât va trebui să pară mai drept și mai imperativ, ca primatul tău cel de Dumnezeu îndălțat să țină un sinod legitim, pentru ca învățătura ortodoxă să alunge pe cea eretică?*”⁵⁾

Mai apoi a trimis Teodor și soții lui Papei o altă epistolă, în care își exprimă încrederea, că *Papa îndemnat de Spiritul Sfînt sigur va cunoște și va executa în ce-*

știunea de față, ceea ce e plăcut lui Dumnezeu.”¹⁾

Într'aceea iconoclaștii ajunseră din nou la putere. În an. 815 patriarhul iconoclast Teodot I a adunat un sinod, care a răsturnat hotărârile sinodului icumenic din 754 și s'a proclamat pe sine de sinod icumenic. S. Teodor s'a împotrivit cu soții săi acestui sinod eretic din toate puterile. Unii dintre apărătorii ortodoxiei au suferit morțe de martir, alții au fost maltracțați. Întruși Teodor a fost alungat în esiliu. Din esiliu a scris el în numele său și al altor archimandriți Papei Paschal I, i-a depins esiliul patriarhului legitim Nicefor, al atâtor episcopi, preoți, călugări și călugărițe, profanarea bisericilor, persecutarea tuturor dreptcredincioșilor și i-a rugat cu insistință, să le sară într'ajutoriu, să-și înalțe glasul său apostolic și să anatematizeze în chip solemn sinodul iconoclaștilor.²⁾

Mai apoi Teodor a putut scrie învățcelului său Naucrațiu într'o epistolă astfel: „*Domnul nu a lăsat biserica sa pentru totdeauna, ci a arătat, că ea își are încă puterea sa, căci a îndemnat pe frații noștri din Apus, să certe nebunia celor ai noștri și să lumineze pe cei ce se luptă în noaptea ereșei, deși cerbicoșii au respins-o acesta și nu au deschis ochii inimii sale. Eu mărturisesc înaintea lui Dumnezeu și a omenilor: Ei s'au rupt din trupul lui Christos, de scaunul păstoresc cel mai înalt, în care Christos a depus cheile credinței, împotriva căruia porțile iadului nici odată nu au învins și nici nu vor învinge, adecă limbile ereticilor, asta e o promisiune neînșelătoare. Să se bucure deci Paschal peasfântul și întru adevăr vrednicul de numele său, căci a sevârșit lucrarea lui Petru. Să iubileze cea ortodocșilor, căci au vădit cu ochii săi episcopatul lui Christos, întocmai pe cum a fost pe timpul ss. Părinți celor vechi. De altmintrea întimple-se, cum va voi Dumnezeu.*”³⁾

Când în an. 820 împăratul Mihail II a conces ortodocșilor esilați, să se întorcă în patrie, episcopii și archimandriții ortodocși subșternură împăratului o scrisore compusă de Teodor Studitul, în care îi mulțămesc pentru revocarea lor din esiliu, îl asigură, că după putință îi vor fi prevenitori în toate cestiunile nedogmatice, și cu o cale îl recercă, ca de cumva nutrește îndoelă ori neîncredere față cu hotărîrea patriarhului alungat Nicefor, atunci conform străvechii tradițiuni a Părinților să dobîndescă o declarație din Roma veche, căci biserica romană e cea mai înaltă între bisericile lui Dumnezeu, și cel dintâiu episcop al ei a fost Petru, cătră care a roștit Domnul cuvintele dela Mateiu: *Tu ești Petru etc.*”⁴⁾

(Va urma.)

O cură radicală.

De M. Ludolf.

(Continuare.)

„Stațiunea G. ! Scoborți !” strigă conductorul deschidînd ușile cupeelor. Irma se scobori lute în mulțimea de omeni. Cu îndestulare privi ea, cum plecă trenul mai departe, înainte de ce ar fi sosit celalalt, care avea să mērgă cătră H. Trăgîndu-și vîlul

¹⁾ Theod. Stud. L. I. ep. 34.

²⁾ Theod. Stud. L. II. ep. 12 ad Pasch. Pont.

³⁾ Theod. Stud. L. II. ep. 63.

⁴⁾ Theod. Stud. L. II. ep. 86.

preste față, pentru ca omeni să nu-i vadă ochii roșiți de plîns, se grăbi în gară, ca să studieze planul de călătorie. Numai preste o oră sosi un tren, care mergea înapoi. Spre a încunjura ori ce întîlnire, Irma ieși pe o cărare liniștită afară din gară în țîntul străin și-l privi adîncită în gânduri, așa că la reîntorcere trenul deja pornise. Numai cu cel ce urma după acest tren, putea să se întorcă acasă, dar împrejurarea acesta avu cel puțin partea bună, că înserase deja, când ea cu un încușur și abătîndu-se dela strada principală a orașelului ajunse acasă. Aci nu află pe nimeni. Servitorea, folosindu-se de binevenita ocaziune, cercetă pe o bună vecină din apropiere.

Slăbită, obosită și foarte nervoasă se aședă tînăra femeie în grădină în filigoria cea îmbrăcată în haină deasă de verș. Ambiția și poruncia, ca aci să-și respingă lacrimile, deși îi era grozavă situația de a se vedea în propria sa casă adusă în starea cea mai de compătimit.

În sfârșit veni cameriera. Ea se înspăimîntă, când află pe stăpână-sa așteptînd în grădină. Acesta nu o întrebă de nimica și era prea obosită spre a-i face vre-o imputare. De altă parte și înțelepta servitorea se grăbi a preveni ori ce întrebare și imputare și zise: „*Domnul asesor curînd se va întorce, el s'a dus la Hochbergen.*”

„Așa dar totuși este adevărat!” își gândi Irma, și i-se părea, ca și cum servitorea ar vorbi într'un anumit ton pe jumătate mult esprimător, pe jumătate compătimitor. De aceea îi aruncă observarea: „*O sciū,*” și ca și cum i-ar fi fost deplin cunoscută intenția bărbatului său, adause cu un fel de șiretie: „*S'a depărtat de dimineță ori a prânzit încă acasă?*”

„Nu, Dómna, domnul s'a dus de-a dreptul dela ședință; era tocmai la unsprezece și jumătate, trăsura dela Hochbergen îl așteptă la oficiu,” zise servitorea cu mândrie, că e orientată așa de bine.

Și agitata femeie era simți din cuvintele acestea tonul acela semnificativ.

„O!” cugeta ea, „așa dar și trăsura o trimiseră după el, dar din precauțiune nu acasă, ci la oficiu. Tot lucrul a fost anume plănuit.” Și ea la toate acestea trebuia să se stăpînescă, acum cel puțin. „*Adu-mi tea în odăea mea. numai decăt; așî vre, să mă odihnesc, căci nu mă simțesc bine.*”

„Dómna în adevăr este foarte palidă! Pot sta întru ajutor?”

„Mulțămesc, nu, îngrijesce-te numai de tea.”

Irma se simți ușurată, când se vedu singură în odăea sa. Îndată ce i-s'a servit tea, ea a dimis cameriera cu observarea, că nu voesce a mai fi conturbată.

Sosi sara. Luna plină privia zimbînd de pe tările. Magica-i lumină vibra printre frunzele arborilor verșî ai micel grădini, când asesorul Wolson se apropiă repede cătră casă. Ore se înșală? Îi amăgesce numai luna arginție, ori dóră e lumină aceea, ce străbate prin ferestă? Adevărat, nu încape nici o îndoelă. Îute scote cheea din buzunar și deschide cu băgare de samă. Dar servitorea conscie de neglijența sa de azi, sta la pîndă. Repede sări înainte și-i șopti: „*Dómna azi la amezi s'a întors deja; se pare a fi bolnavă, — e grozav de palidă!*”

Irma aușise, cum se deschise ușa casei. Ea se opri și ascultă. A aușit șop-

¹⁾ Theoph. I. c. p. 272. d.: Γρηγόριος δὲ ὁ ἱερός πρόεδρος Ῥώμης Ἀναστάσιον ἅμα τοῖς λιβέλλοις ἀπεκήρυξεν.

²⁾ Cedren. I. c. p. 360.: Ἀναστάσιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεθέματισε. V. și Georg. Ham. p. 636. n. 18.: ἀναθέματι καθυποβαλῶν.

³⁾ Theod. Stud. ep. 33.

⁴⁾ Theod. Stud. L. I. ep. 36. Cf. ep. 33—35. 37. 48.

⁵⁾ Theod. Stud. L. I. ep. 33.

tirea, a audīt, cum se deschise încet oadaa bărbatului său, și cum cunoscuți pași ai acestuia se apropiau de camera ei! O, cât de bine a învățat ea a cunoșce acei pași în acel timp fericit, când cu inima veselă îi aștepta sosirea, — acum aceste toate au trecut! Dintr'un vis frumos, dintr'o dulce iluziune s'a trezit deodată și s'a găsit într'o realitate amară și aspră. Mica și gingașa ei figură trémura de agitată ce era; sdrobotită de furtuna internă a unei iubiri vătămăte, a unei ambițiuni lovite și a unei indignări deslănțuite, — abia era în stare a se ține pe picioare și a-și păzi demnitatea. Neastimpărul ei tineresc părea, că o va scote din așteptarea liniștită a celor ce aveau să vină; cu toate acestea Irma se sili din toate puterile, să-și continue mai departe lucrul, fără ca să îndrepte o singură privire spre ușe. Acesta o deschise o mână energetică. Ulmit de privirea disordinii, ce era pe mese, scaune și pretutindenea, se opri Felix Wolson pe pragul ușii.

„Pentru Dumnezeu, dragă, dar ce va să zică acesta? Vrei dór, să te muți de aici?” strigă el.

Ea nu se întorse, ci zise scurt: „Da, se poate și acesta, de o cam dată înse voi călători până la părinții mei.”

„Ce? Ce ți-s'a întâmplat, scumpa mea? Vino, dă-mi înainte de toate o sărutare și lasă-mă, să privesc în drăgălașa-ți față, ca să știu, ce însemnă toate acestea? De ce te-ai și întors?”

Și el voi, să o strângă în brațe, dar ea îl respinse cu totă hotărârea.

„Lasă-mă, Felix! Într'o atare situație nu sînt dispusă de a face comedii, deși acesta ar fi după placul tău. Du-te, — tu ești un făcarnic!”

Și cumpetul, care-l stăpânise cu atâta greutate, se nimici de odată. Tinerul bărbat era roșu ca focul. Un fel de iritațiune puternică se vedea din fața lui, dar ca fulgerul dispăru această expresiune a feței și se schimbă într'o confuzie ușoră și voioasă.

„Dar scumpa mea Irmă, nu lua prea în nume de rău mica mea viclenie. Tu vei ierta cu generositate sermanului și pocăitului păcătos, și la ocaziunea cea mai de aproape vei veni și tu la Hochbergen.”

„Așa?” strigă acum tinera femeie, pășind foarte aproape înaintea lui, în vreme ce ochii îi schinteiau. „Așa? Înțelegerea intimă a avut acel îndestulitor rezultat, că va fi permis și soției tale a te însoți cât mai curând la Hochbergen? Dar te înșeli, Felix, eu privesc lucrul mai mult decât tragic, îl privesc de serios, și nu voi permite, ca altii să-și bată joc de mine. Pretind considerarea, ce mi-se cuvine. Tu pe Nora —”

Sermana femeie nu putu grai mai departe, un potop de lacrimi îi năduși glasul. Și pe lângă totă împotrivirea ei Felix totuși o strînse în brațe și-i zise nimit:

„Nevăstuta mea, ești dór atotștiutóre? Ce știi deja despre Nora? O, cum se pedepsește micuța mea intrigă! Pe cum se vede, de odată vor să lese toate păcatele mele la ivelă!”

„Cum?” strigă Irma respingându-l cu totă energia. „Îți mai vine, să faci glume! — Cruță-mă cu gingășia ta! E ne mai audīt, a mă înșela astfel și apoi a mă mai și batjocori și a mă tracta ca pe o copilă neprecuțată.”

„Acum în adevăr ești o copilă drăgălașă și fără minte, scumpa mea. Tu ți-ai pierdut tot cumpetul.” adause el acum cu totă serioșitatea, — „că-mi faci atari scene pentru o mică și nevinovată glumă, ce mi-am permis-o!”

„Așa? Tu numești așa ceva o glumă nevinovată? Bine! Apoi du-te numai la „Iubita” la Nora de Hochbergen. Despărțirea și așa v'a fost atât de amară și cu atât mai dulce v'e va fi deci revederea. Ești eu mă voi duce la părinții mei!”

„La iubita mea Nora de Hochbergen?” repeți asesorul frecându-și fruntea.

La o clipă străluci triumfătoare mișelia din ochii lui, și el morăi: „De aceea lacri mile și mânia?”

Și ca și cum s'ar fi simțit deplin nimic și osîndit întrebă într'un ton timpit: „Irmo, — ești jalusă?”

Tinera nevestă îl privi un moment uimită.

„Jalusă?” repeți ea în ton nesigur. „În o astfel de supărare, în o astfel de amăgire deplorabilă nici vorbă nu poate fi de jalusie! Nebună, ce eram încredându-mă în iubirea ta, pe când aici totă lumea știe, cât de mult erai captivat de Nora de Hochbergen, sînt —”

„Iubita mea, tu ești prea agitată. De aceea te rog, nu vorbi lucruri, cari în realitate însă-ți nu le crești,” o întrerupse el repede. „Totmai acum ești prea iritată, dar îndată se va schimba lucrul, și toate se vor întorce spre bine. Trebuie să cunoști pe Nora, ea doarece mult, să-ți fie prezentată.”

„Eu nu împărtășesc această dorință. Eu nu o voi cerceta, — nu voi merge la Hochbergen.”

„Acesta nici nu e de lipsă, scumpa mea. Nora e aici — ea așteaptă în camera mea și doarece, să te salute!”

„Ce?” Ochii tinerei neveste scăpărau schintei. „Nu, acesta este totuși prea mare batjocură, a-mi oferi așa ceva în propria mea casă! Așa dar — să gătam lute cu prezentarea!”

Și ca un fulger se repeși iritata femeie la ușa dela camera vecină și o deschise cu energie.

În urma sgomotului se mișcă ore ce în lăuntru pe comoda sofă, și asemenea unui hoț surprins sări de pe ea o sveltă și tinără căteia de vînat lătrând impertinent cătră furioasă stăpână. Însăpămintată fugi acesta îndărăpt în brațele bărbatului său, care surîdend îi zise cu o blândetă unilitor:

„Nora se rógă de grația stăpânei sale.”

(Va urma.)

Bibliografie.

Din „Biblioteca pentru toți” au mai apărut:

Nr. 38. *Werther* de Goethe, cu portretul autorului și alte 11 ilustrații.

Nr. 39. *Povestea vorbit* de Anton Pann, partea a treia și ultimă cu portretul autorului.

A apărut și se află de vîndare la tipografia seminarială:

Instrucțiune

dată de Înaltul ministeriū de interne cu privire la *procedura contra morbului de ochi: „trachoma”*, pentru auctorități publice

și învățători. — Broșura constă din 16 pag. și costă 5 cr., spedită franco sub fașă 8 cr.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Ardeal,
fazele lor în trecut și valbrea în prezente.

Studiū istorico-canonice de Dr. Alexandru Grama. — Opu constă din XVI+476 pag. 8° mare și se poate procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blăș (Balázsfalva).

Tot la tipografia seminarială se află de vîndare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoihul cel mic edit. III. Blăș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăit de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dîmpreună cu *Pentecostariul* costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariū frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80.

Istoria particulară a bisericeii unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Testamentul și Literele fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș Dr. Ioan Vancea de Buteasa. Blăș 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blăș. Se află de vîndare la Administrația „Unirii”. Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oalt 1 fl. 50 cr.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeii românești unite, studiū apologetic din incidentul invectivei lor „Gazetei Transilvaniei” și a dlui Nicolae Deusușan asupra Mitropolitului Vancea și bisericeii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preț 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preț 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blăș 1881 broș. 3 fl.

Pregătire la morțe, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositor tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericeii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blăș 1893. Tipografia Seminariului archidieceșan. Opu are 425 p. în 8 mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Decretele Conciliului, provincial pri edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Posta Redacțiunii. I. Sonea în Sept. Multămim pentru cele trimise. De celealalte avem lipsă.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.